

سبک زندگی شهدای ما را ببینید

مسعود پزشکیان، در آیین بزرگداشت شهدای خدمت گفت: «ضدانقلاب در مورد مسئولان نظام اسلامی در جامعه تبلیغ منفی می کنند، نیازی نیست ما چیزی بگوییم فقط کافی است که به خانه این عزیزان بروند و خانه آنها را ببینند، سلامت، صداقت و پاکی این عزیزان کاملاً مشهود بوده و گویند از بسیاری از حرف‌ها است.» پزشکیان در ادامه گفت: «برخی افراد حرف‌هایی می‌زنند که انسان آن شنیدن آن شرم می‌کند؛ ترامپ در عربستان ادعا کرد که اینجا می‌خورند و می‌پزند و می‌دزدند، دزدان و تروریست‌های قهار کره زمین که تمام جهان را چپاول می‌کنند به دیگران اتهام دزدی و تروریست بودن می‌زنند. اگر کسی ندانند کند که اجازه چپاول کشورمان را به شمانمی دهیم، به او اتهام دزدی و غارتگری و تروریست بودن می‌زنند؛ این در حالی است که خودشان غارتگر و تروریست هستند. آنها باید ببینند و سبک زندگی این شهدای ما را ببینند و بعد بروند در مقابل غارتگری‌های خودشان که در مقابل چشم همه آشکار است، پاسخگو باشند.»

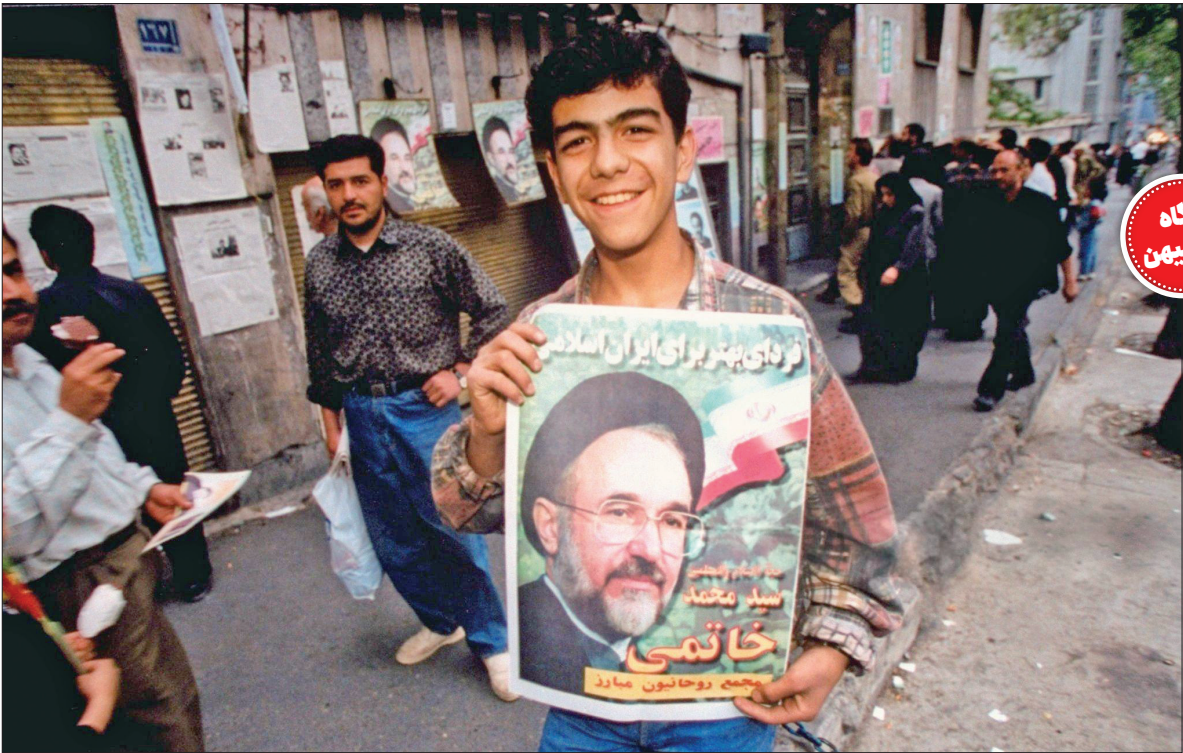
تبدیل تهدید به نمایش اقتدار

محمدباقر قالیباف، در آیین بزرگداشت شهدای خدمت با تأکید بر نقش آفرینی مردم در شرایط بحرانی اخیر، اظهار داشت: «این مردم بودند که تهدیدی بالقوه علیه ارکان حکمرانی را طی چند ساعت و چند روز به فرصتی برای تجلی اقتدار ملی تبدیل کردند. مردم با هدایت دست پنهان الهی، لحظه‌ای بربرکت و جبران‌ناپذیر در تاریخ انقلاب اسلامی را خلق کردند؛ لحظه‌ای که نشانه‌ای از بلوغ سیاسی و وفاداری ملت ایران به ارزش‌های انقلاب است.» او با اشاره به شخصیت سیدابراهیم رئیسی گفت: «اگر به فرمایش رهبر معظم انقلاب درباره آن شهید بزرگوار بازگردیم، که رضایت و صلاح مردم را بر هر چیز مقدم می‌دانست، می‌توان راز این استقبال گسترده و کشش مردمی نسبت به او را درک کرد. مردم ایران بهتر از هر مرجع رسمی، خدمتگزاری خالصانه و کریمانه را تشخیص می‌دهند و همین شناخت، پیوند میان ملت و خدمتگزاران واقعی را تقویت می‌کند.»

ایران در راهبرد توسعه دستور نمی‌گیرد

محمدرضاعارف، معاون اول رئیس‌جمهور در جلسه روز گذشته هیئت دولت با بیان اینکه موضع‌گیری اخیر سران آمریکایی در خصوص غنی‌سازی صفر ایران بار اول نیست و بار آخر هم نخواهد بود، گفت: «اگر به دنبال عدم غنی‌سازی در خاک خود بودیم، در دهه‌های گذشته هم نیازی به تحمل تحریم‌های خشن و ظالمانه آمریکا نبود. اظهارات مقام‌های آمریکایی متناقض است چراکه در مذاکرات غیرمستقیم مطالبی در خصوص غنی‌سازی مطرح می‌کنند اما در بیرون از میز مذاکرات تحت تأثیر جو رسانه‌ها و یا خوراک فکری و راضی کردن رژیم صهیونیستی مطالب دیگری به زبان می‌آورند.» او با تأکید بر اینکه ایران در راهبرد توسعه علم و فناوری کسبی دستور نمی‌گیرد، گفت: «ساخت سلاح هسته‌ای در دکتورین دفاعی جمهوری اسلامی جایگاهی ندارد و کشورهای غربی و رسانه‌های آمریکا به خوبی از این موضوع آگاه هستند.»

نگاه
هم‌میهن

روز امید و رویا

بازخوانی دوم خرداد ۱۳۷۶ و آنچه بر میراث آن گذشت

سمیه متقی

دبیر گروه سیاست

«مردم ارزنده‌ترین و مهمترین سرمایه نظام ما هستند و حضور همیشگی آنان در همه صحنه‌های اداره کشور، ضرورتی گریزناپذیر است... حکومت موظف است فضای امنی برای برخورد اندیشه‌ها و رأی‌ها در چارچوب ضوابطی که اسلام و قانون اساسی مشخص کرده است فراهم سازد... ارتقای سطح دخالت و مشارکت صاحب‌نظران در فرایند تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری دولت، هم انجام وظایف و تکالیف متقابل دولت و ملت را تسهیل خواهد نمود و هم مهمترین حق مردم یعنی تعیین سرنوشت را محقق خواهد کرد... نیاز اصلی ما تنها توسعه همه‌جانبه، پایدار و متوازن است که باید در همه عرصه‌های سیاسی و اقتصادی و فرهنگی و علمی تحقق یابد... حمایت از آزادی و حرمت اشخاص و حقوق ملت که سوگند ریاست‌جمهوری آن را به‌منزله وظیفه‌ای اساسی برعهده رئیس‌جمهور می‌گذارد، از جمله ضرورت‌های برآمده از کرامت انسان در آیین الهی است... دولت، گفتگوی میان‌تمدن‌ها را در دنیای کنونی امری ضروری می‌داند و از هرگونه رفتار و اعمال تشنج‌آمیز پرهیز خواهد داشت... مردم باید باور کنند که حق تعیین سرنوشت دارند و حکومت هم حدودی دارد... اقتدار حکومت نه با زور و خودکامگی، بلکه با قانونی

مردم با رویایی از آینده‌ای همراه با توسعه همه‌جانبه و رفاه به کاندیدایی رای دادند که شعارهای انتخاباتی‌اش از جنسی متناسب با این دغدغه‌هایشان بود

عمل کردن و رعایت حقوق، حدود، تکلیف‌ها و اختیارات و جلب مشارکت مردم و دخالت آنان در تصمیم‌سازی‌ها تحقق می‌یابد. «متن مذکور بخش‌هایی از سخنرانی سیدمحمدخاتمی، رئیس‌جمهوری دوران اصلاحات در سال ۱۳۷۶ است؛ آنجا که پس از انتخابات دوم خردادماه با پیروزی دور از انتظار مردم و باور تحلیل‌گران در مراسم تحلیف پشت تریبون رفت و یکی از سخنرانی از گفتگوی میان تمدن‌ها، دغدغه‌اش برای حضور و مشارکت مردم، ضرورت توسعه همه‌جانبه تا حقوق و آزادی و ایجاد بستر برای بیان نظرات مخالف و متضاد در کشور را مطرح کرد. دوم خرداد هر سال یادآور تجربه ویژه‌ای برای مردم ایران بود؛ سال ۷۶ مردم جامعه ما چندین سال بود که از جنگ فاصله گرفته بودند و حالا با معرفی سیدمحمدخاتمی به عنوان کاندیدای ریاست‌جمهوری در کنار چهره‌هایی مانند علی‌اکبر ناطق‌نوری، محمد محمدی‌ری شهری، سید رضا زواره‌ای با مفاهیم جدیدی در فضای سیاسی روبه‌رو شدند؛ شاید آن زمان از جمله‌بزننگاه‌هایی بود که موضوع حقوق مردم، شنیدن سخن مخالف و «زنده‌باد مخالف من» و... به میان آمد و در این بین اصطلاحاتی چون توسعه همه‌جانبه و توسعه سیاسی نیز مطرح شد. تا جایی که سطح دغدغه‌های مردم و سیاستمداران که اگر بگوییم تا آن زمان بیشتر اقتصادی بود، در آن روزها تغییر فاز داد و به مباحث سیاسی، فرهنگی و اجتماعی ورود پیدا کرد و مردم با رویایی از آینده‌ای همراه با توسعه همه‌جانبه و رفاه به کاندیدایی رای دادند که

سعید شریعتی عضو شورای مرکزی حزب اتحاد ملت:

اگر راه دولت خاتمی ادامه پیدا می‌کرد سند چشم‌انداز محقق می‌شد

پشت این سند منابع و مستندات زیادی به عنوان سندهای پشتیبان وجود داشت که حاصل پیگیری و بررسی کارشناسان دولت آقای خاتمی بود که به تأیید همه نهادهای عالی کشور و نهایتاً مقام رهبری رسید و عملاً مقام رهبری ابلاغ‌کننده بود. براساس این سند قرار بود که کشور در ابعاد مختلف رشد اقتصادی سالانه ۸ درصدی را به‌عنوان میانگین تجربه کند و در پایان ۲۰ سال، ما براین اساس از رقبای خودمان در خاورمیانه و شمال آفریقا پیشی گرفته و قدرت اول منطقه شویم. این خلاصه هدف‌گذاری این برنامه بود. وقتی صحبت از شاخص رشد اقتصادی و رشد تولید ناخالص ملی می‌کنیم، این فقط ابعاد اقتصادی صرف را شامل نمی‌شود. رشد اقتصادی همه ابعاد در زمینه‌های مختلف مانند تولید فرهنگی، کشاورزی و...

والحاج می‌کند. این شرایط تدوین هم شرایط تخیلی نبود، اینها مبتنی بر دستاوردها و امکان‌سنجی‌هایی بود که در دولت آقای خاتمی تحقق پیدا کرده بود، یعنی وقتی صحبت از رشد ۸ درصد می‌شود، مبتنی بر این بوده که ما در

فرهاد فخرآبادی، خبرنگار گروه سیاست: سعید شریعتی، عضو شورای مرکزی حزب اتحاد ملت در گفت‌وگویی که با هم‌میهن داشت، تدوین سند چشم‌انداز ۲۰ ساله دردولت سیدمحمدخاتمی را حاصل مطالعاتی دانست که مبتنی بر واقعیت‌های آن زمان بود که امکان دست‌یابی به آن وجود داشت. او که تأکید می‌کند آمدن دولت احمدی‌نژاد کشور را از آن ریل خارج کرد، می‌گوید وقتی سرمایه اجتماعی وجود نداشته باشد و جامعه ناامید باشد، طبیعتاً رشد هم اتفاق نخواهد افتاد و به همین علت توسط چهره‌هایی چون خاتمی، روی مسئله سرمایه اجتماعی تأکید می‌شود.

«به‌عنوان اولین سوال، تأثیر دولت خاتمی را در تدوین سند چشم‌انداز ۲۰ ساله چطور ارزیابی می‌کنید و چه شد که آن سند نوشته‌شد؟

شعارهای انتخاباتی‌اش از جنسی متناسب با این دغدغه‌هایشان بود با امید به این که در دهه‌های بعد به خواسته‌های خود در حوزه سیاسی و اجتماعی دست یابند و بنابر آنچه در سال‌های پایانی دولت اصلاحات خاتمی رقم خورد و چشم‌اندازی که ترسیم شده بود بعد از ۲۰ سال به آن رویاها رسیده باشند.

دولت دوم خرداد و سند چشم‌انداز ۲۰ ساله

حالا ۲۸ سال از آن انتخابات گذشته و چندین دولت آمده‌اند و رفته‌اند. همان سال‌ها وقتی شرایط به نحوی رقم خورد که اوضاع کشور از لحاظ سیاسی، اقتصادی و حتی علمی و اجتماعی سیر صعودی پیدا کرد (بر اساس آمار و ارقام موجود) و قطار توسعه مدنظر خاتمی براساس تلاش‌های دولتش به‌طور نسبی روی ریل قرار گرفت و به حرکت درآمد؛ مجمع تشخیص مصلحت نظام چشم‌انداز ۲۰ ساله را مطرح کرد و با تأیید رهبری و همراهی بخش‌هایی از دولت یعنی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی و بخشی از وزارت صنایع و معادن این سند بالادستی به دولت خاتمی در سال ۱۳۸۴ ابلاغ شد و با عدم مخالفت و همراهی دولت، از این به بعد این سند پیش‌پای دولت‌های دیگر نیز قرار گرفت و شد یکی از میراث دولت اصلاحات خاتمی. حالا سال پایانی آن سند است و با بررسی‌ها تا سال ۱۴۰۲ مشخص شده که ما بیش از ۶۰ درصد از پیش‌بینی سند چشم‌انداز فاصله داریم و در مجموع ۲۱۲۸ میلیارد دلار از ارزش افزوده پیش‌بینی شده قابل تحقق سند چشم‌انداز عقب مانده‌ایم. سندی که براساس ویژگی‌های دولت اصلاحات برایش بازه ۲۰ ساله تعیین شده بود که به موجبش ایران تبدیل به قدرت اول منطقه شود اما در نهایت خاتمی نیز در سخنرانی اخیرش گفته است: «امسال سال پایان سند چشم‌انداز است و ایران به لحاظ علمی، اقتصادی، سیاسی-امنیتی و... در منطقه نه تنها قدرت اول و برتر نیست، بلکه بسیاری از رقیبان ما به مراتب از ما جلو افتاده‌اند.»

دغدغه‌های دیروز و امروز خاتمی

البته این تنها بخشی از وضعیت نابسامانی است که از آن به بعد بیشتر و بیشتر با آن مواجه شده‌ایم. برای درک وضعیت و آن انتظاراتی که در آن سال‌ها با مشارکت قابل توجه مردم به میان آمد و آنچه الان با آن روبه‌رویم؛ همین یک مورد به مناسبت سالگرد دوم خرداد ۷۶ کفایت که مقایسه‌ای بین دغدغه‌های رئیس‌جمهور دولت اصلاحات در آن سال‌ها و ۲۸ سال بعد در این روزها داشته باشیم. سخنانی که در ابتدای بحث به عنوان دغدغه‌های رئیس‌جمهور منتخب عنوان شد اهدافی نیز به‌طور ضمنی در آن مستتر بود. البته بنا به ادعای تحلیل‌گران سیاسی خاتمی در ۸ سال دولتش کم و بیش در مسیر تحقق آن موارد گام‌های خوبی برداشته بود؛ اما جایی پای آن اقتدر سفت و محکم نبود و روی کار آمدن دولتی از جنس دیگر و با نگاه تندرلانه پس از آن، با گذشت زمان از این دستاوردها آثار چندانی باقی نمانده است. همین است که همچنان در سخنان ماه‌های اخیر خاتمی با خیلی از مسائل مشابه و دغدغه‌های همگون با آن موارد روبه‌رو هستیم. او در مجموعه سخنانی که طی ماه‌های گذشته داشته است به این موارد اشاره کرده است: «ایرانی از هر کیش و آئین و سلیقه باید به عنوان شهروند صاحب حق و حرمت در این کشور احساس عزت، آزادی و بر خور داری داشته باشد... امیدوارم امر مهم گفت‌وگو با دنیا و نیز با مردم خودمان به‌عنوان یک راهبر و رویکرد مهم دنبال شود و نتایج مطلوب به بار آورد... با آسیب دیدن بنیاد اقتصاد و کاهش روزافزون بهره‌وری، افزایش تورم توأم با رکود، آسیب دیدن تولید و زیرساخت‌های آن، کاهش سرمایه‌گذاری و افزایش بیکاری که تحریم‌ها بر دامنه این مشکلات افزوده است و ادامه سخت‌گیری‌های بی‌اساس و محدودیت فضای آزاد که از شعارهای اصلی انقلاب بود و عدم تأمین حقوق و آزادی‌های اساسی همه بخش‌ها و بدتر از همه لطماتی که به سرمایه انسانی کشور وارد می‌آید... علاوه بر تنگ شدن فضای زندگی به‌طور کلی

دولت آقای خاتمی پیاپی رشد‌های بالایی ۸ درصد را تجربه کرده‌ایم. مسیر دولت اصلاحات به جیتی بود که اگر بر همان اساس حرکت می‌کردیم، می‌توانستیم این ۸ درصد را به‌دست آوریم. این سند، می‌توانست بسیار راهگشا باشد و اگر در ابتدای شروع برنامه با آمدن دولت آقای احمدی‌نژاد انحراف جدی در آن ریل‌گذاری صورت نمی‌گرفت و کشور مان به قهقرا نمی‌رفت، امروز تحقق اهداف آن سند، دور از انتظار نبود و ما می‌توانستیم از ترکیه و عربستان پیشی بگیریم.

«**آقای خاتمی اخیراً اشاره داشتند که ما براساس آن سند قرار بود اول شویم اما الان نیستیم. تحلیل‌تان درباره این دغدغه‌ای که آقای خاتمی مطرح کرده چیست؟**

به‌هر حال آقای خاتمی خودش را تدوین‌کننده این سند می‌بیند و به امکان تحقق این آرمان که در این سند متجلی است، بیش از هر کسی واقف است و امروز که می‌بیند آن ریل‌گذاری به چه سرنوشتی دچار شده، معلوم است که بیش از هر کسی ناشاد و ناراحت باشد. اعداد و ارقام خیلی گویاست. اگر بخواهیم با عدد و رقم حرف بزنیم، در سال ۲۰۰۵ که سال آغاز برنامه چشم‌انداز ۲۰ ساله بوده، GDP کشور ایران ۲۲۶/۵ میلیارد دلار بوده و قرار بوده ما طی ۲۰ سال سالانه ۸ درصد رشد کنیم و در سال پایانی عددی نزدیک به ۹۷۷ و یک‌سال بعدش نزدیک به هزار میلیارد دلار برسیم در حالی که ما در سال ۲۰۲۴، براساس برآوردهای بانک جهانی و صندوق بین‌المللی پول، حدود ۴۱۵ میلیارد دلار بوده است، یعنی ما از تحقق آن هدف سال به سال عقب مانده‌ایم. ما در طی این روبه‌باید بیش از ده هزار میلیارد دلار تولید ثروت می‌کردیم اما محقق این رقم، کمتر از ۸ هزار و ۳۰۰ میلیارد دلار است یعنی چیزی نزدیک به ۲ هزار و ۱۳۸ هزار میلیارد دلار، ما از تحقق چشم‌انداز عقب ماندیم. یک مثال بزنم، تولید ناخالص ملی سال گذشته ما، ۴۰۰ میلیارد دلار بوده است، یعنی ما چیزی نزدیک به ۵ سال از ۲۰ سال از دست داده‌ایم. بالاترین رقمی که از خسارات جنگ تحمیلی برآورد شده، این بوده که ما